

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักศึกษา การพัฒนาตนเองในทักษะทั้ง 4 ด้าน คือการฟัง พูด อ่าน เขียน และความต้องการการพัฒนาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมเนื้อหาสาระได้ดังนี้

1. การพัฒนานักศึกษา
2. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี
  - 2.1 ด้านหลักสูตร
  - 2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 2.3 ด้านการพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน
  - 2.4 ด้านสภาพแวดล้อม
3. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนานักศึกษา

นักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนานักศึกษา ไว้ดังนี้

ในประเทศไทย พรชูลี อาชาวำรุง (2525) กล่าวว่า การพัฒนาด้านต่างๆ ของนักศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องเสริมสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดี ให้สอดคล้องกับปรัชญาและนโยบายของสถาบัน เพื่อที่จะส่งเสริมปลูกฝังนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่ดีพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ มีความเจริญทั้งร่างกายและจิตใจ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ส่วนธิดารัตน์ บุญสุข (2528) ได้กล่าวว่า นักศึกษาคือทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา จากความสำคัญของศาสตร์ทางอุดมศึกษาทำให้เห็นความสำคัญของนักศึกษา เป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาคนเหล่านี้ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาหลายๆ แห่ง พบว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนานักศึกษาโดยส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดี เข้าใจตนเองและเข้ากับผู้อื่น รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต

ความสำเร็จในการพัฒนานักศึกษานั้น สุมณ อมรวิวัฒน์ (2529) ได้กล่าวว่าขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 4 ประการคือ ผู้สอนต้องมีศาสตร์และศิลป์ สถาบันต้องจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์และสิ่งเร้าที่ดี ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้สำเนา ขจรศิลป์ (2538) ได้กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษามีปัจจัยสำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. ด้านบริหาร ได้แก่ ระเบียบข้อบังคับ ระบบการบริหาร นโยบาย และบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการพัฒนานักศึกษา
2. ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตรที่ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ
3. ด้านกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ การจัดบริการเพื่อช่วยแก้ปัญหาของนักศึกษา และช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน และการจัดกิจกรรมและบริการที่มีคุณภาพ
4. ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ชวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนานักศึกษาโดยตรง
5. ด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ และอาคารสถานที่ที่เพียงพอต่อการพัฒนานักศึกษา มีสภาพแวดล้อมของอาคารที่สะอาดสวยงาม
6. ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาทางด้านสังคม
7. ด้านตัวนักศึกษา ได้แก่ สติปัญญา บุคลิกภาพ ทัศนคติ ของนักศึกษา แต่ละคนที่มีความแตกต่าง
8. ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมือง

ในต่างประเทศ หลักการพัฒนานักศึกษา ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่ตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยนักการอุดมศึกษาหลายคน เช่น ฮอปกินส์ (Hopkins, 1926) โคลเธอร์ (Clothier, 1931) คาวลีย์ (Cowley, 1936) และที่สำคัญคือ สภาการศึกษาอเมริกัน (American Council on Education, 1949) ซึ่งได้เสนอหลักการในการพัฒนานักศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. การพัฒนานักศึกษานั้นต้องพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน
2. นักศึกษามีความแตกต่างกัน แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงควรปฏิบัติต่อนักศึกษาตามลักษณะที่มีความแตกต่างกัน
3. ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งหมด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษา

4. นักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบตนเอง ในการเข้าร่วมพัฒนาบุคลิกภาพด้วยความกระตือรือร้น

ในขณะที่ บราวน์(Brown,1972) ได้เสนอแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนานักศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. นักศึกษาที่เข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา มีความแตกต่างกันหลายด้าน และความแตกต่างนั้นมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสถาบันอุดมศึกษา
2. ช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาหลายด้าน และช่วงเวลาแรกเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญมาก
3. ในสถาบันอุดมศึกษา โปรแกรมการศึกษา มีผลมากต่อการพัฒนานักศึกษา
4. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อนที่พักอาศัย อาจารย์ และการศึกษาในชั้นเรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศึกษามาก
5. นักศึกษาได้รับการพัฒนา อันเนื่องมาจากปฏิกริยาระหว่างลักษณะของนักศึกษากับความกดดันของสภาพแวดล้อม

ส่วน พาสคาเรลลา และเทเรนซินี (Pascarella and Terenzini, 1991:17) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาของนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัย เกิดขึ้นจาก 2 ด้าน คือ ตามวุฒิภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์ และตามสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีผลต่อการพัฒนาของนักศึกษา

นอกจากนี้ มิลเลอร์ และ วินสตันจูเนียร์ (Miller and Winston,Jr.,1991) ได้เสนอหลักการพัฒนานักศึกษาไว้ดังนี้

1. การพัฒนาของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสะสม ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์อยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทิศทางในการพัฒนานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ถึงแม้จะมีความพยายามที่จะทำให้การพัฒนาลดน้อยลง แต่การพัฒนาก็ยังคงดำเนินอยู่ในบางลักษณะ และการพัฒนานี้ก็เป็นกระบวนการที่สะสม ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยประสบการณ์ที่เรียนรู้ในอดีต มีอิทธิพลต่อการพัฒนาในอนาคต
2. การพัฒนาเกิดขึ้นในลักษณะที่ง่ายไปสู่ที่ยาก และมีความสลับซับซ้อน หลักการข้อนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาทุกฝ่าย โดยการแนะนำช่วยเหลือให้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาจากระดับที่นักศึกษามีอยู่ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
3. การพัฒนานั้นเป็นไปตามลำดับและขั้นตอนของการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีความแน่นอนและไม่คงที่ การใช้คำว่าขั้นตอน (Stage) อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ จึงควรใช้คำว่าระยะมากกว่าจะใช้คำว่าขั้นตอน

มอนตาгу (Montagu, 1981) ได้เสนอแนะว่า “ ขั้นตอนนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต่อเนื่อง ส่วนระยะนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องจากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่งอย่างกลมกลืน จนยากที่จะสังเกตเห็นได้ ” โดยทั่วไปทั้งนักทฤษฎีและนักปฏิบัติ พยายามกำหนดช่วงของระยะการพัฒนาแล้วก็เรียกว่า “ ขั้นตอน ” จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา นักศึกษาหลายโครงการ พบว่ากลุ่มอายุเพียงอย่างเดียวไม่สามารถกำหนดขั้นตอนการพัฒนาของนักศึกษาในวัยปกติได้ ดังนั้นบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา จึงควรพิจารณาให้รอบคอบในการกำหนดกลุ่มพัฒนากลุ่มหนึ่งกลุ่มใดขึ้น การพัฒนาในสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล จะทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาไปสู่ระดับการพัฒนาที่เหมาะสม กับศักยภาพของตนเองมากที่สุด

4. การพัฒนานักศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์หลายอย่าง เช่น

4.1 ขนาดของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่มีนักศึกษาเกิน 20,000 คน นั้น ควรทำการแยกการพัฒนาออกเป็นคณะและภาควิชา ส่วนสถาบันขนาดเล็กที่มีนักศึกษาน้อยกว่า 20,000 คน อาจแยกการพัฒนาเป็นคณะวิชาได้

4.2 หอพักนักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา สถาบันซึ่งมีหอพักให้นักศึกษาส่วนมากได้พักอาศัยอยู่ภายใต้สถาบันนั้น จะทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนา ย่อมทำให้ได้ผลการพัฒนาดีกว่าสถาบันที่ไม่มีหอพักให้นักศึกษา

5. ทุกฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษามีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนานักศึกษา การร่วมมือและการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกๆ ฝ่ายในสถาบัน จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนานักศึกษา

ในการศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมต่อการพัฒนานักศึกษา แอสติน (Astin, 1993) ได้ศึกษามาเป็นเวลาเกือบ 30 ปี รูปแบบที่แอสตินสรุปไว้ คือ I-E-O (The I-E-O Model) ตามรูปแบบนี้นั้น I คือ Input ได้แก่ ลักษณะของนักศึกษาเมื่อเริ่มเข้าเรียน E คือ Environment ได้แก่ นโยบาย หลักสูตรต่าง ๆ คณาจารย์ กลุ่มเพื่อนและประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีผลต่อตัวนิสิตนักศึกษา และ O คือ Outcome ได้แก่ ลักษณะของนักศึกษา ภายหลังจากได้ประสบกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้ว และตัวแปรสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ได้แก่

1. ลักษณะของสถาบัน ได้แก่ ขนาดของสถาบัน ประเภทของสถาบัน บรรยากาศทางวิชาการ คุณวุฒิของอาจารย์ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการผลิตนักศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับนักศึกษา

2. หลักสูตร ได้แก่ การจัดสาระของเนื้อหาวิชา และการจัดการสอน รวมทั้ง การประเมินผล

3. อาจารย์ ได้แก่ อายุ บุคลิกลักษณะของอาจารย์ พฤติกรรมการสอน และการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ขวัญและกำลังใจในการทำงาน อัตราเงินเดือนและทัศนคติต่อการเป็นอาจารย์

4. กลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความสามารถและความสนใจทางวิชาการ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยส่วนตัวของเพื่อน

5. การมีส่วนร่วมของนักศึกษา ได้แก่ การที่นักศึกษาเข้าไปใช้เวลาในเรื่องต่าง ๆ เพื่อรับประโยชน์จากสิ่งนั้น เช่น การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับอาจารย์ เพื่อนและกิจกรรม เป็นต้น

การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน และมีปัจจัยที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ ด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักศึกษา ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านนักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน และสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบัน

โดยสรุป การพัฒนาการศึกษา หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของนักศึกษา ได้แก่ สถาบัน หลักสูตร อาจารย์ กลุ่มเพื่อน กิจกรรมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน และสภาพแวดล้อม

2. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ

2.1 ด้านหลักสูตร

ในประเทศไทย มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตร(Syllabus) ไว้ดังนี้

การมีหลักสูตรที่ดี รุ่งทิวา จักรกร (2526) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. จะต้องสนองความต้องการหรือความจำเป็นของสังคม
2. จะต้องสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสบายใจ ในขณะที่เรียน
3. จะต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีทางสังคม
4. จะต้องเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ไม่ยากและง่ายเกินไป ทำลายความสามารถของผู้เรียน ไร้ให้เด็กอยากเรียน
5. จะต้องนำมาใช้ได้สะดวก
6. จะต้องมีความยืดหยุ่นได้

นอกจากนี้บุญมี เณรยอด (2531) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

ซึ่งสอดคล้องกับ อารัง บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายของการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
5. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
6. การประเมินผล

สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนภาษาต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

สาระที่ 1 : ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 ได้แก่ การเข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 ได้แก่ การมีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นแสดงความรู้สึก โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 ได้แก่ การเข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 : ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถาบันศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ในต่างประเทศ มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร กูด (Good,1973) ได้ให้ไว้ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้น หรือรับประกาศนียบัตร ในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย
2. เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่ต้องการจะสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้นักเรียน เพื่อให้มีความรู้จนจบ หรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อทางอาชีพต่อไป
3. กลุ่มวิชาและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิชาการ ความต้องการของผู้เรียน หลังจากนั้น ก็กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์นั้นเป็นขั้นตอนต่อไป

นอกจากนี้ เอลลิส ร็อด (Ellis Rod, 1987:185) ได้ให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร (Syllabus) หมายถึง การกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสอน ::หรือเนื้อหาหลักสูตรนั่นเอง

ส่วนดอปสัน (Dobson, 1979:2) จัดเนื้อหาหลักสูตรออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การจัดเนื้อหาหลักสูตรแบบเน้นโครงสร้าง (Structural Syllabus Design) มีลักษณะสำคัญ คือประกอบด้วยรายการศัพท์ และรายการโครงสร้าง
2. การจัดเนื้อหาหลักสูตรแบบเน้นสถานการณ์(Situational Syllabus Design) หลักสูตรนี้เน้นความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์มากกว่าเนื้อหา หรือรูปแบบทางภาษา ใช้สถานการณ์ซึ่งอาจจะเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องประสบในชีวิตจริง เป็นหน่วยพื้นฐานในการสอน

3. การจัดเนื้อหาแบบเน้นหน้าที่และการสื่อความหมาย(Functional-National Syllabus Design) เป็นการจัดโครงสร้างของวิชาภาษาที่วางรากฐานตามแนวทางที่ของภาษามากกว่าตามหน่วยไวยากรณ์ หรือสถานการณ์ที่เน้นการเรียนไวยากรณ์

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียน หรือสถาบันจัดให้แก่ผู้เรียน อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้และการวัดและประเมินผล ส่วนสาระและมาตรฐานการเรียนภาษาต่างประเทศ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สาระเพื่อการสื่อสาร โดยมีมาตรฐานของนักศึกษาในการเข้าใจ กระบวนการฟัง การอ่าน การมีทักษะในการสื่อสาร เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน สาระที่ 2 ด้านภาษาและวัฒนธรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีมาตรฐานของผู้เรียนให้เข้าใจความสัมพันธ์ของภาษาและวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษาและเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างกับภาษาและวัฒนธรรมไทย สาระที่ 3 เป็นความสัมพันธ์ของภาษากับสาระการเรียนรู้อื่น มีมาตรฐานให้ผู้เรียนเชื่อมโยงภาษากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของคน และสาระที่ 4 เป็นเรื่องภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยมีมาตรฐานให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ตามสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ส่วนในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(2544) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัดของนักศึกษาให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการเห็นคุณค่าในภาษาอังกฤษ

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2.1 ด้านการสอน

ในประเทศไทย พิมพันธุ์ เวสสะโกศล(2533) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของรูปแบบการสอน (Teaching Model) หมายถึง การจัดองค์ประกอบต่างๆในการสอน เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน และการประเมินผลอย่างเป็นแบบแผน โดยให้แต่ละองค์ประกอบสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งได้จัดองค์ประกอบในการสอนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดรายละเอียดต่างๆ ในองค์ประกอบการสอนไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของวิชา กำหนดลักษณะการเรียนรู้ หรือความสามารถของผู้เรียนเมื่อจบการเรียนวิชานี้ ซึ่งจุดมุ่งหมายต้องสอดคล้องเหมาะสมกับระดับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน

2. เนื้อหาวิชา กำหนดรายละเอียดสิ่งที่จะสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในข้อ 1
3. วิธีการสอน กำหนดรายละเอียดวิธีสอน ที่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างเป็นขั้นตอน และมีความสามารถตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมาย
4. วิธีการประเมินผล กำหนดวิธีการวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความสามารถตามเกณฑ์ที่มุ่งหมายหรือไม่

ในต่างประเทศ พินคาส (Pincas, 1962) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนที่เป็นที่นิยมมาก ในการสอนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ การสอนแบบมีการควบคุม ด้วยเหตุที่ผู้เรียนต่างชาติ ยังขาดทักษะในภาษานั้น จึงต้องการการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นขั้นตอน การสอนโดยการควบคุมทำให้ภาษาแม่มีอิทธิพลน้อยลง และหากไม่มีการควบคุมผู้เรียนถ่ายโอนภาษาแม่ มาใช้ในภาษาที่กำลังเรียน นอกจากนี้วิธีสอนอย่างมีการควบคุมยังสามารถสอนกลไกของ ภาษาได้ทีละประเด็น ทำให้เรียนได้ง่ายขึ้น เพราะมุ่งสนใจเพียงจุดเดียว ผลของการสอนวิธีนี้ ทำให้ผู้เรียนเขียนข้อความที่ถูกต้องได้ ซึ่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตน ซึ่งเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียน และครูผู้สอนด้วย

ส่วนบานเฑีตี (Banathy, 1968) ได้จัดองค์ประกอบการสอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ (Formulate Objectives) เป็นการเขียนข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้
2. สร้างแบบสอบ (Develop Test) แบบสอบนี้เป็นแบบสอบอิงเกณฑ์ (Criterion test) โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักในการสร้างแบบสอบ ทั้งนี้เพราะจะใช้แบบสอบนี้วัดความสามารถของผู้เรียนเมื่อจบการเรียนการสอน
3. วิเคราะห์การเรียนรู้ (Analyze Learning Task) เป็นการวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนจะต้องเรียนอะไรบ้างจึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์นี้ต้องพิจารณาความรู้ความสามารถก่อนเรียนของผู้เรียนประกอบไปด้วย เพื่อมิให้ผู้เรียนต้องเรียนสิ่งที่รู้แล้ว
4. พัฒนาระบบการสอน (Design System) เป็นการออกแบบวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนพิจารณาเวลาและสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนการสอน
5. ทดลองใช้และประเมินผล (Implement and Test Output) เป็นการนำระบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ แล้วจึงวัดความสามารถของผู้เรียนที่ผ่านการสอนตามระบบดังกล่าว

นอกจากนี้กาเย่ และบริกส์ (Gagni' and Briggs, 1979) ได้กำหนดรูปแบบการสอนออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ระดับหลักสูตร
  - 1.1 วิเคราะห์ความต้องการ เป้าหมายลำดับความสำคัญ
  - 1.2 วิเคราะห์ทรัพยากร ข้อจำกัด วิธีการสอน
  - 1.3 กำหนดขอบเขตและขั้นตอนของหลักสูตรและรายวิชา
2. ระดับรายวิชา
  - 2.1 กำหนดโครงสร้างและขั้นตอนของรายวิชา
  - 2.2 วิเคราะห์วัตถุประสงค์รายวิชา
3. ระดับบทเรียน
  - 3.1 ให้คำจำกัดความวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.2 เตรียมบทเรียน
  - 3.3 สร้าง เลือกบทเรียน สื่อการเรียน
  - 3.4 ประเมินผู้เรียน
4. ระดับระบบ
  - 4.1 เตรียมผู้สอน
  - 4.2 ประเมินผลเป็นระยะ
  - 4.3 ทดลองใช้และปรับปรุง
  - 4.4 ประเมินผลสุดท้าย
  - 4.5 นำไปใช้และเผยแพร่

โดยสรุปด้านการสอน องค์ประกอบในการสอน ได้แก่การมีวัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน และการวัดและประเมินผล อย่างเป็นระเบียบแบบแผน สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ในแนวคิดของแค็ฟเลน (Kaplan, 1984) มีความเห็นว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา แนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศเริ่มเปลี่ยนจากเดิมที่สนใจตัวภาษาเท่านั้นมาเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา ในขณะที่ เฟร็ดแมน อะวิตา (Freedman, Avita et al. 1987) มีความเห็นว่า ภาษาเป็นสถานการณ์ในการสื่อสาร ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ผู้ส่งสาร 2) ผู้รับสาร 3) ตัวสาร และ 4) สิ่งที่ต้องการสื่อสาร และ เรมส์ (Raimes, 1984) ได้กล่าวถึงการสอนแบบเดิมที่เน้นเกี่ยวกับกลไก รูปแบบ หรือโครงสร้าง การสร้างประโยคและการเรียบเรียง โดยมีแบบฝึกหัดควบคุมนั้นเป็นเพียงการสอนรูปแบบ ภาษา (Patterns) มิใช่การสอนการเรียนรู้ข้อความที่แท้จริง (Composing) จึงเป็นเหตุให้ผู้

เรียนให้ความสำคัญกับความถูกต้องของภาษามาก แต่สิ่งที่ผู้เรียนต้องการนั้น ไม่ใช่เพียงแต่รูปแบบเท่านั้น แต่ควรเป็นความคิดรวบยอด และกระบวนการที่จำเป็นในการแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อผู้อ่าน

ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ วิธีสอนจึงเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นที่ความถูกต้องของงานเขียนมาเป็นการเน้นปัจจัยต่าง ๆ ในการเขียน ตลอดจนกระบวนการที่เกิดขึ้นในขณะที่เขียน วิธีสอนในกลุ่มนี้จึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วิธีสอนแบบเน้นการสื่อความหมาย (Communicative Approach) และวิธีสอนแบบเน้นกระบวนการ (Process Approach)

ส่วนอัลเลน และ วิดโดว์สัน (Allen and Widdowson, 1986) กล่าวถึงวิธีสอนแบบเน้นการสื่อความหมายว่า เปลี่ยนจากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นคุณสมบัติในการสื่อความหมายของภาษา แนวการสอนนี้เป็นผลมาจากความต้องการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในกิจกรรมต่าง ๆ วิดโดว์สัน (Widdowson, 1985 : 50) เสริมว่า การสอนภาษาต่างประเทศมิใช่เป็นเพียงการสอนตัวภาษา อันได้แก่ โครงสร้างประโยคต่าง ๆ ตามความเชื่อเดิมว่า เมื่อสอนความรู้ภาษาพื้นฐานแล้ว นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เองได้ แต่แท้จริงแล้วมีหลักฐานว่านักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษามาเป็นเวลามากกว่า 6 ปี ยังไม่สามารถใช้ภาษาสื่อความหมายได้ จึงแสดงว่าแม้ว่าจะมีความรู้เรื่องตัวภาษาแล้วก็ยังไม่รู้วิธีใช้ภาษาสื่อสารได้ ดังนั้น วิธีการสอนจึงควรมุ่งเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนการใช้หน้าที่ของภาษา (Functional Approach) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสาร การสอนแบบนี้มุ่งเน้นที่รูปแบบของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเขียนคำนิยาม การเขียนเปรียบเทียบ การเขียนบรรยาย เป็นต้น ในการสอนแบบนี้เชื่อว่าเมื่อนักเรียนสามารถใช้ภาษาตามหน้าที่ต่าง ๆ แล้วจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานเขียนของตนได้ เคลลี (Kelly, 1984) และ ซินห์ (Shinh, 1986) ได้ กล่าวถึง วิธีสอนแบบเน้นหน้าที่ของภาษานี้ว่ามาจากแนวความคิดว่า ในการเขียนที่แท้จริงสิ่งที่กำหนดรูปแบบการเขียนก็คือความมุ่งหมายในการเขียน เนื้อหาของข้อเขียนและผู้อ่าน การสอนไม่ควรเริ่มที่รูปแบบซึ่งเป็นสิ่งที่จะตามมาภายหลังที่รู้จุดมุ่งหมายและผู้อ่านแล้ว ในการสอนแบบนี้จะต้องกำหนดบทบาทของผู้เขียน สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นและผู้อ่าน ให้แก่ผู้เรียนทุกครั้งที่มาอบหมายงานเขียน โดยสรุปแล้ววิธีสอนแบบนี้เป็นการสอนการใช้ภาษาในสถานการณ์ เช่นเดียวกับข้อสรุปของคาร์เพนเตอร์ และฮันเตอร์ (Carpenter and Hunter, 1981 : 425-434) ที่ว่าหลักการสอนแบบเน้นหน้าที่ของภาษา คือ เน้นให้นักเรียนรู้ว่ากำลังใช้ภาษาในสถานการณ์ใด เช่น กำลังบรรยาย หรือกำลังเสนอแนะ เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ สอนให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังใช้ภาษาเป็นเครื่องมือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการสอนการเรียนด้วยวิธีนี้

คาร์เพนเตอร์ และฮันเตอร์ เสนอว่าควรจะเน้นที่หน้าที่ของภาษา (Function) ที่ช่วยให้เกิดการเรียบเรียงความคิดที่กระจ่างชัดเจน และมีความราบรื่น เช่น การเขียนความนำ การยกตัวอย่าง การลำดับเหตุการณ์ เป็นต้น ในการเสนอบทเรียนที่เกี่ยวกับภาษาในหน้าที่ต่าง ๆ ดังกล่าวนี จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การใช้ภาษาที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็เป็น การเรียนรู้โครงสร้างและคำศัพท์ด้วย

พินคาส (Pincas, 1982 : 30-35) เสนอรูปแบบวิธีการสอนที่เน้นการสื่อความหมายดังนี้ คือ ชั้นแรกครูต้องศึกษาลักษณะงานเขียนที่จะมอบหมายให้นักเรียนเขียนว่ามี วัตถุประสงค์อะไร ชั้นต่อมาครูต้องหาวิธีให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์นั้น และวิธีการที่จะ ทำให้งานเขียนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

ปัญหาในการสอน

นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้สรุปปัญหาในการดำเนินการสอนภาษาอังกฤษ หรือการสอนภาษาที่สองไว้ดังนี้

ในประเทศไทย สุไร พงษ์ทองเจริญ (2522 : 62-70) ได้สรุปปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านหลักสูตร เช่น หลักสูตรไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ไม่ต่อเนื่องจากชั้นมัธยมศึกษา หลักสูตรกว้างเกินไป
2. ปัญหาด้านผู้สอน เช่น มีชั่วโมงสอนมากเกินไป ขาดประสบการณ์ในการสอน ขาดความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า
3. ปัญหาด้านผู้เรียน เช่น มีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาอังกฤษ ไม่เห็นประโยชน์ ไม่เห็นจุดประสงค์ที่ชัดเจน
4. ปัญหาด้านตำรา เช่น ขาดตำราที่เหมาะสม ตำรามีน้อย เป็นต้น

ส่วนศรีวิไล ดอกจันทร์ (ต.ค.2526-พ.ย.2527 : 101-102) ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาที่ทำให้การสอนภาษาอังกฤษไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือ

1. ความไม่ชัดเจนและสมจริงของนโยบาย หลักสูตร และเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งความไม่ตระหนักในสิ่งเหล่านี้ของครู
2. ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะภาษาอังกฤษ ขาดเทคนิคในการสอนภาษาที่สอง ขาดการฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งก่อนและระหว่างที่เป็นครู
3. ผู้เรียนไม่มีโอกาสที่จะใช้ภาษาอังกฤษในสังคม เพราะประเทศไทยเป็นสังคมภาษาเดียว จึงขาดแรงจูงใจที่จะใช้ภาษาอังกฤษนอกห้อง ขาดทักษะเชิงภาษา อันจะเกิดจากการใช้ภาษานั้นในชีวิตประจำวัน

4. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังเน้นหนักที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารจริง

5. ในทางจิตวิทยาการเรียนรู้อาษา การถ่ายโอนจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่สองยังเป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นภาษาคนละตระกูล

ในต่างประเทศ เลสชินสกี, เค็ทเธอร์รีน, คริสตินา, โจแอนนา (Leschinsky Catherine Christina Johanna, 1985) ได้กล่าวว่า ปัญหาในการสอนภาษาที่สองคือ การขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่ได้รับการอบรมทางด้านการสอนภาษา และการขาดโอกาสในการใช้ภาษาที่สองนอกชั้นเรียนของนักศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งอาจารย์และนักศึกษาคควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน อาศัยความสามารถในการใช้ภาษา การฝึกฝน และการสอนไวยากรณ์แบบแปล การอ่านโดยตรง และการได้นำสื่อกิจกรรมมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจุดมุ่งหมาย

โดยสรุป การสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สอง เป็นการสื่อสารการสอน เพื่อความเข้าใจในโครงสร้างของภาษา และไวยากรณ์ เพื่อการสื่อสารที่ดี โดยการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยการกำหนดหลักสูตรและเป้าหมายของการเรียนการสอนไว้ให้ชัดเจน เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในประเทศไทยมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอน ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2526) กล่าวว่า กิจกรรมที่แสดงถึงความพยายามที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องราวที่กำหนดไว้ ซึ่งโดยปกติจะหมายถึงวิธีสอนแบบต่าง ๆ และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังพฤติกรรมทางด้านเจตพิสัยไปพร้อมกับพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้กล่าวว่กระบวนการเตรียมการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ กำหนดจุดมุ่งหมายการสอน ทดสอบพื้นความรู้เดิมก่อนสอน จัดกิจกรรมการสอน และประเมินผล

นอกจากนี้ สันต์ ธรรมบำรุง (2527) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนคือ พฤติกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการเรียนการสอน

โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2525 อ้างถึงโนลมัย จันต๊ะยอด, 2535) ได้เสนอแนะแนวทางเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำ ไม่ใช่ผู้สั่งการ และอาจารย์ควรทำหน้าที่ประสานงาน รับผิดชอบในการวางแผน รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ
2. กิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ดำเนินงาน ยึดเป็นหลักในการทำงาน และเป็นขอบเขตของการดำเนินงาน
3. รูปแบบการจัดกิจกรรม มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นต้องคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมแต่ละประเภทด้วยความสมัครใจ และได้ผลดี
4. การจัดกิจกรรมควรมีความสำคัญเท่าเทียมกับการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

ในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียนมีความสำคัญไม่น้อยต่อการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และปรัชญาของสถาบัน แต่หลักที่ควรคำนึงถึง คือ การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ได้เต็มที่ โดยอาจจะคำนึงถึงความแตกต่าง และความสามารถของแต่ละคน โดยกิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้จัดชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. จัดแบ่งตามความสามารถของแต่ละคนจากผลการสอบ แล้วคัดผู้มีความสามารถสูงให้อยู่ในชั้นเดียวกัน(Ability Grouping)
2. จัดแบบคละ (Heterogeneous Grouping) โดยรวมผู้เรียนเข้าด้วยกันให้เท่าๆ กัน ในแต่ละชั้นเรียน โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล อาจจะมีเด็กเรียนเก่งและเรียนอ่อนปะปนกัน การเรียนการสอนจากการจัดชั้นเรียนลักษณะนี้อาจมีปัญหาคือเด็กที่เรียนเร็ว ต้องคอยเด็กที่เรียนช้า เด็กที่เรียนช้าก็ลำบากใจเพราะตามเด็กเรียนเร็วไม่ทัน
3. จัดตามอัตราภาพ (Individual Grouping) เป็นการจัดชั้นเรียนพิเศษ โดยคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนเป็นใหญ่ เป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีลักษณะไม่เหมือนเด็กปกติทั่วไป

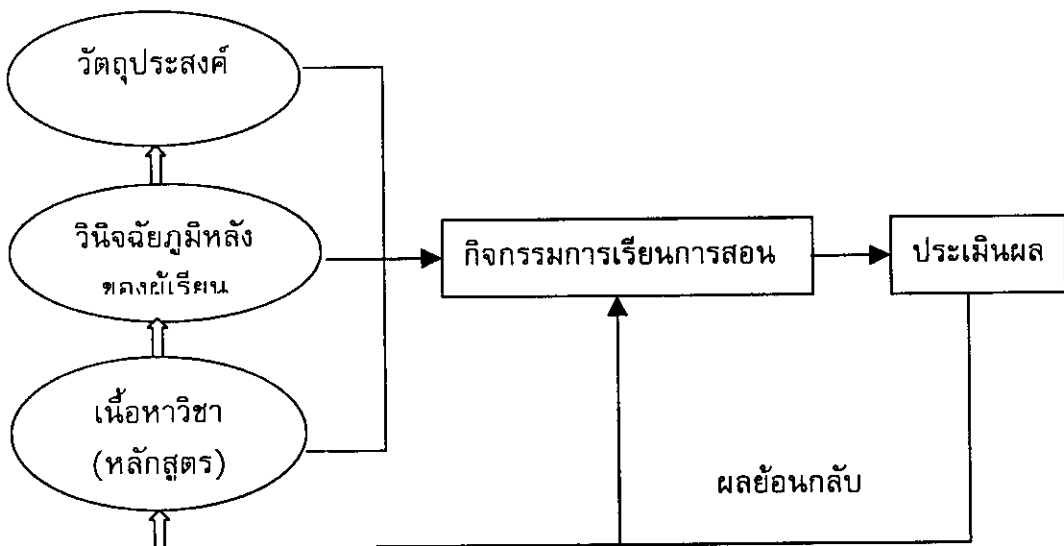
กระทรวงศึกษาธิการ (2536) ได้ระบุไว้ว่า การจัดห้องเรียนเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการดำเนินการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ควรมีการจัดห้องเรียน ให้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียน เรียนได้อย่างมีความสุข การจัดห้องเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน การจัดห้องเรียนควรยึดหลัก ดังนี้

1. ควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
2. มีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจ เพื่อผู้เรียนจะได้ค้นคว้าและทำกิจกรรม

3. มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนรู้สึกสะดวกสบายน่าเรียน
ไม่อึดอัด
4. มีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบ
ของห้องเรียน

การจัดการเรียนการสอนมีวิธีการขั้นตอน ดังนี้

1. เนื้อหาวิชา ผู้สอน ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรว่าจะต้อง
สอนอะไรมากน้อยเพียงใด และความมุ่งหมายทั่วไปในการให้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างไร
2. วินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน เป็นการศึกษาภูมิหลังของผู้เรียน ซึ่งได้แก่
ความสามารถ ความสนใจ พื้นฐานความรู้ ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ฯลฯ เพื่อจะได้กำหนด
วัตถุประสงค์ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม
3. วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนที่แน่ชัด
ว่าต้องการให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปอย่างไรเพียงใด โดยต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชา และภูมิหลัง
ของผู้เรียน
4. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่จะนำนักเรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่
ตั้งเอาไว้ โดยอาศัยเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ช่วย ผู้สอนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับวิธี
การถ่ายทอดเนื้อหา การใช้สื่อการสอน และจะต้องมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมใน
ห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน และเป็นไปตามที่ผู้เรียนต้องการ
5. การประเมินผล เป็นการวัดพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์
ที่ตั้งไว้เพียงใด ซึ่งจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ นำมาวิเคราะห์ และแปลความหมายของการ
วิเคราะห์ เพื่อนำไปปรับปรุงระบบการเรียนการสอน ในส่วนยังต้องปรับปรุง ดังแผนภูมิ

แหล่งที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544 : 14-15

ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2524) ได้กล่าวว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจารย์และผู้เรียนร่วมกันจัดทำขึ้น นอกเหนือไปจากกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เจริญงอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้การเรียนการสอนตามประมวลการสอนในหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำตัวเข้ากับสภาพสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมเสริมหลักสูตรย่อมไม่มีหน่วยกิตหรือคะแนนที่ส่งผลต่อการสอบได้หรือตก

ในต่างประเทศ มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา บลูม (Bloom, et al. 1959) กล่าวว่า มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งเฉพาะและสิ่งสากล ความรู้เรื่องวิธีการ และกระบวนการหรือความรู้เรื่องรูปแบบ โครงสร้างหรือสิ่งแวดล้อม
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ การสื่อความหมาย และสามารถใช้สิ่งที่สื่อมานั้น โดยไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น หรือต้องรู้ความหมายแฝงทั้งหมด
3. การนำไปใช้ (Application) เป็นการใช้ภาชนะนามธรรมในสถานการณ์เฉพาะ และเป็นรูปธรรม ภาชนะนามธรรมนี้อาจอยู่ในรูปของความคิดเห็นทั่วไป กฎของวิธีการหรือวิธีการทำให้เป็นเรื่องทั่วไป
4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการแยกการสื่อสารออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อให้เห็นระดับขั้นของความคิด และ/หรือความสัมพันธ์ระหว่างความคิดได้อย่างชัดเจน
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการจัดและรวมส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นรูปแบบใหม่
6. การประเมิน (Evaluation) คือ การพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ และวิธีการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เป็นการตัดสินทั้งคุณภาพและปริมาณ

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

การเรียนรู้เป็นกระบวนการสื่อความหมาย (Communication Process) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยมีตัวกลาง เรียกว่า สื่อการสอนเป็นตัวช่วยในการถ่ายทอดความรู้ มีนักการศึกษาให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ต่างๆ กัน ดังเช่น

คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

ในประเทศไทย ชม ภูมิภาค (2526 : 5) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นพาหนะที่จะนำสาร หรือความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ภาพยนตร์ เป็นสื่อการเรียนการสอน เพราะภาพยนตร์เป็นตัวนำสารให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ส่วนมนตรี แยมกลีกร (2526 : 16) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

สำหรับ วารินทร์ รัตมีพรหม (2531 : 16) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมิใช่เพียงแต่ให้ประสบการณ์แก่รูปธรรมที่จำเป็น ยังสามารถให้ผู้เรียนได้บูรณาการประสบการณ์เดิมเข้าด้วยกันได้ ทำให้ความเป็นนามธรรมมีความหมายขึ้น

นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533 : 80) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในต่างประเทศ อีริคสัน (Erickson. 1970 : 166) กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งซึ่งช่วยให้การสอนบรรลุไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยดี

ส่วนบราวน์ และคณะ (Brown and others, 1973) ได้ให้ทัศนะว่า สื่อการสอน หมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้เพื่อช่วยให้การสอน และการเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับ เพอร์ซิวัล และเอลลิงตัน (Percival and Ellington. 1984 : 185) กล่าวว่า สื่อเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา

นอกจากนี้ ไฮนิค มิเชล และเจมส์ (Heinich, R., Michael, and James D. Russell 1989 : 7-8) กล่าวว่าสื่อ (Medium, pl. Media) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า "Medium" แปลว่า "ระหว่าง" (Between) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเรียกว่า "สื่อการสอน" (Instructional Media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ในประเทศไทย ดวงเดือน แสงชัย (2533 : 43) ได้จำแนกสื่อที่ใช้ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ของจริง เช่น ตัวครู นักเรียน สิ่งของเครื่องใช้ประจำตัวครูและนักเรียน เครื่องเขียนของใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หน้าต่าง ประตู ผลไม้ ดินสอ เป็นต้น
2. ของจำลอง เช่น ผลไม้ ดอกไม้พลาสติก ตัวสัตว์ต่าง ๆ ของเล่นเด็ก
3. สื่อประเภทไม่ต้องฉาย เช่น บัตรคำ แผ่นชาร์ด กระเป๋าหนังสำหรับเสียบบัตรคำและแถบประโยค รูปภาพ ภาพวาด บัตรตัวอักษร บัตรผสมตัวอักษร หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ การ์ตูนภาษาอังกฤษ หนังสือนิทานภาษาอังกฤษง่าย ๆ มีรูปภาพประกอบ สิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากภาพหนังสือแบบฝึกหัด คู่มือครู เป็นต้น
4. สื่อประเภทเสียง เช่น เทปบันทึกเสียง
5. สื่อภาพหนึ่งประเภทฉาย เช่น แผ่นใสใช้กับเครื่องฉายข้ามศีรษะ สไลด์
6. สื่อภาพเคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ วีดีโอ โทรทัศน์
7. สื่อประสม สิ่งพิมพ์/เทปเสียง
8. สื่อกิจกรรม เช่น การแสดงหุ่นมือ การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์

ในต่างประเทศ เดอ คีฟเฟอร์ (De Kieffer 1965 : 1) ได้จำแนกสื่อออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้ เรียกว่า โสตทัศนูปกรณ์ (Audio - Visual Aids) ได้แก่

1. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (Projected Aids) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น
2. สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย (Nonprojected Aids) เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ของจริง เป็นต้น
3. สื่อประเภทเครื่องเสียง (Audio Aids) เช่น เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ แผ่นเสียง เป็นต้น

ส่วน ริชาร์ดส์ และ โรดเจอร์ส (Richards and Rodgers, 1988 : 79) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. สื่อการเรียนการสอนแบบเน้นเนื้อหา (Text-based materials) มีลักษณะสำคัญ คือ มีการลำดับและจัดระเบียบเนื้อหา
2. สื่อการเรียนการสอนแบบเน้นงานปฏิบัติ (Task - based materials) มีลักษณะเด่น คือ เน้นเสนอกิจกรรมส่งเสริมการฝึกใช้ภาษาในชั้นเรียน เช่น เกมส์ บทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์

3. สื่อการเรียนการสอนของจริง (Realia) เป็นสื่อการสอนภาษาที่เป็นวัตถุสิ่งของจริงที่มีใช้ หรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน รวมถึง ป้าย วารสาร โฆษณา แผนที่ แผนภูมิ กราฟ

คุณค่าและประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ในคุณค่าของสื่อการสอน ฌรงค์ สมพงษ์ (2530 : 55-56) ได้กล่าวถึงและสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพของการเรียนรู้ดีขึ้นเพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้ได้รับการส่งเสริม
2. ช่วยให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้เรียนรู้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่รวดเร็ว เช่น กรณีผู้ส่งเสริมต้องออกไปพบปะกับชาวบ้านในเวลาจำกัด ถ้ามีแผนภูมิหรือแผนภาพที่เตรียมเอาไว้ก็จะเรียนรู้ได้เร็วและเข้าใจได้เร็วขึ้น
3. ช่วยให้ผู้ได้รับการส่งเสริมมีความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
4. ช่วยให้ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมจดจำ ประทับความรู้สึก และทำอะไรได้เร็วและดีขึ้น
5. ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ศึกษาได้ลำบาก โดยใช้สื่อเข้าช่วย เช่น
  - 5.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
  - 5.2 ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น โดยใช้ภาพลักษณ์เข้าช่วย
  - 5.3 ทำสิ่งเคลื่อนไหวช้าให้ดูเร็วขึ้น เช่น ใช้ภาพยนตร์แสดงการเจริญเติบโตของพืช หรือการบานของดอกไม้
  - 5.4 ทำสิ่งเคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง
  - 5.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดลง
  - 5.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายใหญ่ขึ้น
  - 5.7 นำอดีตมาให้ศึกษาได้

ส่วน กิดานันท์ มลิทอง (2531 : 83) ได้นำเสนอแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอนที่มีต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษาบุคคล

นอกจากนี้สื่อที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและการเสนอเนื้อหา
2. เหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน
3. เร้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
4. มีราคาถูก
5. ใช้ประโยชน์คุ้มค่า

สื่อการสอนที่ดีที่สุด คือ สื่อการสอนที่ครูกับนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้นมา เป็นเครื่องหมายของความร่วมมือและความภูมิใจที่ได้เห็นผลงานของตน (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2544 : 287-289)

หลักในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน อ่าง บัวศรี (2532) ได้กล่าวถึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ต้องตอบสนองจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ถ้ามีการกำหนดจุดประสงค์ไว้ชัดเจน การเลือกสื่อการเรียนการสอน จะทำได้ง่ายขึ้น
2. ต้องเหมาะสมกับวัย พื้นฐาน และประสบการณ์ของผู้เรียน ตามปกติการจัดชั้นเรียน จะสอดคล้องกับวัยและเนื้อหาวิชา การจัดประสบการณ์ก็ยึดหลักเดียวกัน ถ้าจะให้ประสบการณ์ที่จัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม
3. ต้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ผู้สอนควรศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนแต่ละคน และควรเปิดโอกาสให้เขาได้เลือกสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจและให้เป็นที่พึงพอใจด้วย
4. ต้องเหมาะสมทั้งในด้านค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติ
5. ต้องหาได้ง่าย

ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการ (2536) ระบุว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งเน้นทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาอาจารย์ผู้สอน ควรจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ โดยจะต้องพิจารณาเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และสามารถนำมาใช้ได้อย่างหลากหลาย ได้แก่

1. ประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเวียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น
2. ประเภทโสตทัศนวัสดุ ได้แก่ ภาพ ภาพพลิก แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ หุ่นจำลอง เป็นต้น

จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้สื่อประกอบบทเรียน ก็เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับบทเรียนได้ง่ายขึ้น แต่ถ้าสื่อที่นำมาใช้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากจะไม่ช่วยผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดีขึ้นแล้วบางครั้งอาจทำให้ผู้เรียนต้องเสียเวลากับการทำความเข้าใจในสื่อประกอบบทเรียนนั้น ๆ และอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความไขว่เขวหรือสับสนได้อีกด้วย สื่อประกอบบทเรียนที่ชัดเจนเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน มีผลทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้บทเรียนที่ต้องการเรียนได้ลึกซึ้งง่าย และมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีกว่า สื่อประกอบบทเรียนที่ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544 : 158-159)

โดยสรุป สื่อ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา ช่วยให้บริการในการสอนน่าสนใจ ทำให้ผู้สอนมีความตื่นตัวในการเตรียมและผลิตสื่อวัสดุใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความมั่นใจ และมีความสุขสนุกสนานในการสอน นอกจากนี้สื่อยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกไม่เบื่อหน่ายในการเรียน มีความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ก่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้โดยผู้สอนต้องเลือกใช้ให้ตอบสนองจุดประสงค์ของการเรียน เนื้อหาสาระ และสภาพของผู้เรียน

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม

ในประเทศไทย สุชา จันทน์เอม (2535) ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาของมนุษย์อันนอกเหนือไปจากอิทธิพลของพันธุกรรม

ส่วนยุคล ทองตัน และคณะ (2542) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษานักศึกษา เช่น บรรยากาศในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้สอน การวัดผล บรรยากาศทางวิชาการทั้งในและนอกห้องเรียน

สภาการศึกษาแห่งชาติ (2514 : 2) ได้กำหนดมาตรฐานสากลของอาคารสถานที่ ที่เหมาะสมในสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. ห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ควรมีขนาดมาตรฐานสากล มีอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนครบและทันสมัย ซึ่งจะกระตุ้นให้นักศึกษามีความอยากรู้อยากเห็นและควรเป็นห้องเฉพาะของแต่ละวิชา
2. ห้องพักอาจารย์ ต้องคำนึงถึงความสะดวกต่อการทำงานของอาจารย์ ควรเป็นห้องที่มีอุปกรณ์ในการเตรียมการสอนครบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่พักผ่อนในเวลาว่างเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ด้วยกันจะเกิดความสัมพันธ์กลมเกลียวกัน
3. ห้องพักนักศึกษา ต้องเป็นสถานที่ให้นักศึกษาพบปะพูดคุยกับเพื่อนหรืออาจมีกีฬาในร่มอยู่ด้วยก็ได้
4. ห้องน้ำ ห้องส้วม มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้ ห้องน้ำชายหญิงต้องแยกจากกัน มีสุขภัณฑ์เครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม เช่น สบู่ กระดาษชำระ ฯลฯ และอากาศถ่ายเทได้ดี
5. ห้องสมุด มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาต้องมีหนังสือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้า มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีการฝึกให้นักศึกษาใช้ห้องสมุดด้วย
6. ห้องเรียนต้องออกแบบให้ถูกสุขลักษณะ ทางระบายอากาศต้องมีการถ่ายเทได้ดี สำหรับบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณรอบอาคารทั่ว ๆ ไป ควรมีพวงไม้ร่ม มีทางเดินที่ปลอดภัยและมีที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักศึกษา โดยควรจัดไว้เป็นมุม ๆ
7. โรงอาหารต้องออกแบบให้โปร่ง สะดวกสบายต่อการทำความสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่มีสิ่งรบกวนและต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ

การจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนที่มีความสะอาด สวยงาม พอเพียง กับจำนวนของผู้เรียน และเอื้ออำนวยให้ครูได้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เต็มที่ จะทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกอึดอัดในการเรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัย, 2544 : 203)

ในต่างประเทศสมาคมการบริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในยุคล ทองตัน และคณะ, 2542) ให้หลักในการจัดสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า ปราศจากเสียงรบกวนเพราะจะช่วยส่งเสริมศักยภาพและ บุคลิกภาพของผู้เรียน ปราศจากกลิ่นเหม็น มีความสะอาดสบายกับผู้ใช้อาคาร มีความปลอดภัยในสถานที่ ตัวอาคารต้องออกแบบและวางแผน เพื่อป้องกันอันตรายที่มีต่อสุขภาพ ของผู้เรียน ผู้สอน ทุกอาคารควรใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ สวยงาม มีความสมดุสยทางกายภาพ และให้คำนึงถึงการประหยัดด้วย

ส่วนซีเกอร์ (Seager, 1961 : 5-6) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานศึกษา ว่าควรประกอบด้วยสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. ต้องมีขนาดกว้างพอเหมาะกับโครงการปัจจุบันและต้องขยายได้ในอนาคต
2. ต้องอยู่ในสถานที่ปลอดภัย
3. มีความสวยงามและสามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้ง และ สันทนาการได้มากที่สุด
4. การวางผังควรให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต
5. ควรแยกส่วนของการใช้งานที่มีเสียงอึกทึก และสงบแยกออกจากกัน ส่วนการเรียนการสอน และส่วนการจัดการบริหาร
6. ควรจัดตั้งในสถานที่ ๆ ก่อให้เกิดปัญหาจราจรน้อยที่สุด
7. ระบบจราจรในมหาวิทยาลัยควรแยกเป็นทางรถยนต์ ทางจักรยานยนต์ และทางเท้า
8. ควรคำนึงถึงการระบายอากาศและแสงสว่างให้เป็นไปตามธรรมชาติ

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อนักศึกษา เกิดจากปฏิกริยา ระหว่างสภาพแวดล้อมกับนักศึกษา ซึ่งทำให้เกิดทั้งคุณและโทษต่อนักศึกษา สภาพแวดล้อม ที่ให้คุณแก่นักศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสอดคล้องกับนักศึกษา มีความสมดุลระหว่างการสนับสนุนกับการทำลาย ส่วนสภาพแวดล้อมที่ให้โทษต่อนักศึกษา คือ สภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับนักศึกษา มีการทำลายมาก ขาดการสนับสนุน ขาดความอบอุ่น ไม่เป็นมิตร ทำให้เกิดความสับสน และตึงเครียด ซึ่งมีความจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมของสถาบัน ให้เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการศึกษา และการพัฒนานักศึกษา (Stern, 1984 อ้างถึง ในสำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538)

โดยสรุป สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนการสอน ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ได้แก่บรรยากาศทางวิชาการทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนอาคารสถานที่ต่างๆ รวมทั้งห้องสมุด ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ หรือมีอาคารสถานที่ มีเครื่องมือดี และระบบงานที่ดี

3. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี ได้สนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษา ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านหลักสูตร ในวิทยาเขตหาดใหญ่ การจัดหน่วยกิตหลักสูตรภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยในแต่ละคณะไม่เท่ากัน จำนวนหน่วยกิตภาษาอังกฤษสูงสุดคือ 12 หน่วยกิต และต่ำสุดคือ 6 หน่วยกิต คณะที่จัดหลักสูตร 12 หน่วยกิต ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ คณะที่จัดหลักสูตร 9 หน่วยกิต ได้แก่ คณะทรัพยากรธรรมชาติและคณะที่จัดสอน 6 หน่วยกิต ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ ส่วนในวิทยาเขตปัตตานี การจัดหน่วยกิตหลักสูตรภาษาอังกฤษในแต่ละคณะเท่ากัน คือ 6 หน่วยกิต

หลังจากที่ทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้หลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาของภาครัฐและเอกชนมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีความเป็นสากล จึงมีนโยบายให้เรียนภาษาอังกฤษจำนวน 12 หน่วยกิต โดยให้เรียนภาษาอังกฤษจำนวน 6 หน่วยกิตเป็นวิชาพื้นฐาน และอีก 6 หน่วยกิตเป็นวิชาเลือกสำหรับคณะต่างๆ ที่ได้สนองรับนโยบาย โดยการเพิ่มหน่วยกิตจากเดิมได้แก่ คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะนิติศาสตร์ เพิ่มเป็น 12 หน่วยกิต และคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ เพิ่มเป็น 9 หน่วยกิต ส่วนคณะที่เหลือยังมีหน่วยกิตเหมือนเดิม ยกเว้น คณะเภสัชศาสตร์โครงการ 6 ปี ที่จัดให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษเป็น 9 หน่วยกิต และคณะต่างๆ ในวิทยาเขตปัตตานียังคงเรียนหน่วยกิตเหมือนเดิม คือ 6 หน่วยกิต

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยต้องการพัฒนาหลักสูตรบางหลักสูตรเพิ่มขึ้นในด้านภาษาอังกฤษ โดยให้มีชาวต่างประเทศเป็นอาจารย์สอน เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้เรียนวิชาต่าง ๆ บางวิชาที่อาจารย์ชาวต่างประเทศ อย่างน้อยหลักสูตรละ 1 คน ซึ่งจะมีผลให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษประมาณ 4 - 6 วิชาก่อนจบการศึกษา หลักสูตรที่พร้อมมหาวิทยาลัยมีนโยบายพัฒนาให้เป็นหลักสูตรสองภาษา (bilingual program) สนับสนุนให้อาจารย์ไทยที่สามารถสอนเป็นภาษาอังกฤษได้สอนวิชาของตนเป็นภาษาอังกฤษ

โดยที่คณะจัดแรงจูงใจพิเศษให้ สนับสนุนให้เปิดสาขาวิชาใหม่เป็นหลักสูตรสองภาษา โดยให้มีอัตราลูกจ้างชาวต่างประเทศเป็นอาจารย์ประจำ

ลักษณะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ในวิทยาเขตหาดใหญ่ การเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน(Foundation English) เป็นรายวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 3 คาบ ต่อสัปดาห์ โดยเข้าเรียนกลุ่มย่อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และเข้าเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยเน้นทักษะการฟังและการพูด เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแบ่งกลุ่มนักศึกษาที่เรียนภาษาได้แยกกลุ่มตามคณะเป็นกลุ่มนักศึกษาเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับลักษณะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของวิทยาเขตปัตตานี การเรียนภาษาอังกฤษ 1 และภาษาอังกฤษ 2 ใช้เวลาเรียนในกลุ่มย่อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง และเข้าเรียนในห้องปฏิบัติการ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่นเดียวกับวิทยาเขตหาดใหญ่ ส่วนการแบ่งกลุ่มนักศึกษา จะแยกตามคณะ และตามวิชาเอก ไม่ได้แบ่งกลุ่มนักศึกษาเก่ง ปานกลาง และอ่อน

ลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งวิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี ใช้คะแนนมาตรฐาน T- score และจะต้องแจ้งค่าเฉลี่ยคะแนนให้นักศึกษาทราบ นักศึกษาต้องเข้าเรียนกลุ่มย่อยด้วยเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของการเรียนกลุ่มย่อยทั้งหมด จึงมีสิทธิ์สอบ การประเมินผลการเรียนของวิทยาเขตหาดใหญ่ ได้รับมอบหมายงานให้ทำ (assignments) จำนวน 4 ชิ้น และรวมงาน Presentation 1 ครั้ง คิดเป็นคะแนนร้อยละ 8 การสอบกลางภาคร้อยละ 30 การสอบปลายภาคร้อยละ 40 และมีการเรียนในห้องปฏิบัติการ (Lab) มีคะแนนการเข้าเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษา ร้อยละ 2 การสอบกลางภาค ร้อยละ 10 การสอบปลายภาค ร้อยละ 10 ส่วนวิทยาเขตปัตตานี คะแนนการสอบกลางภาค คิดเป็นร้อยละ 50 และการสอบปลายภาค ร้อยละ 50 ไม่มีการสอบการเรียนในห้องปฏิบัติการ รูปแบบที่ทำการทดสอบ ส่วนมากจะเป็นการทดสอบด้วยแบบทดสอบมากกว่าการวัดทักษะด้วยเหตุผลที่จำนวนนักศึกษามีมาก เวลาและจำนวนอาจารย์มีจำกัด

ส่วนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องการให้นักศึกษามีทักษะพื้นฐานด้านภาษาต่างประเทศ ดังเช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในทักษะด้านพื้นฐาน (Foundation Skills) ดังนี้

1. มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ (Thinking Skills)
2. มีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง การอ่าน การเขียน การฟัง และการสรุป เน้นภาษาต่างประเทศ

3. มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Competence) และมีทักษะในการลำดับข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์
4. มีทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเข้าใจสารสนเทศ (Information Literacy)
5. มีทักษะในการจัดการ (Management Skills)
6. มีทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์
7. มีความสามารถในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง
8. มีความสามารถในการดำรงชีวิตที่ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

โดยทบวงมหาวิทยาลัย(2544) ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาปรับปรุงระบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยเห็นควรกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 12 หน่วยกิตขึ้นไป โดย 6 หน่วยกิตแรกให้เป็นวิชาที่เน้นทักษะสัมพันธ์ และทักษะการเรียน ส่วนจำนวนหน่วยกิตนอกเหนือจากนั้นให้จัดการเรียนแบบ ESP (English for Specific Purpose) หรือ EAP (English for Academic Purpose) ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละภาควิชา

สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2544) ในด้านภาษาต่างประเทศ กำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 รวม 6 หน่วยกิต ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยนักศึกษาอาจเลือกรายวิชาภาษาอังกฤษหรือรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ เป็นวิชาเลือกอิสระเพิ่มได้อีกไม่เกิน 6 หน่วยกิต และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัดในภาษาต่างประเทศตามความสนใจของผู้เรียน
2. เพื่อให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาที่เลือกเรียน รู้วัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ในภาษา สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ
3. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ
4. เพื่อให้เห็นคุณค่าของภาษาที่เลือกเรียนและมีนิสัยรักการอ่าน

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในวิทยาเขตหาดใหญ่มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้นักศึกษาตั้งชมรมต่างๆ โดยจัดตั้งงบประมาณและให้โอกาสนักศึกษาได้ฝึกฝนทางด้านภาษาอังกฤษด้วย ได้แก่ ชมรมวิเทศสัมพันธ์ และชมรมภาษาอังกฤษ กิจกรรมต่างๆที่ทางชมรมจัด มีจุดประสงค์ในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และนำไปใช้ในชีวิตจริงและการศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ มีการจัดฝึกอบรม กิจกรรมที่ทำเช่นนักศึกษาชมรมวิเทศสัมพันธ์ได้ช่วยเป็นมัคคุเทศก์ในด้านการดูแลแขกชาวต่างประเทศที่มาเยี่ยมเยียนมหาวิทยาลัย นอกจากนี้มีโครงการค่ายภาษาอังกฤษ (English Camps) ในค่ายภาษาอังกฤษแต่ละค่ายมีชาวต่างประเทศ 1 คน ต่อจำนวนนักศึกษาประมาณ 10 คน เพื่อให้ทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษร่วมกัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีนักศึกษาต่างชาติในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ช่วยสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักศึกษา และมหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาต่างชาติที่มาอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมากขึ้นโดยจัดให้พักในหอพักร่วมกับนักศึกษา มีการแข่งขันกีฬา การสนทนา การทัศนศึกษา มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม และการโต้วาทีเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น มหาวิทยาลัยมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับ Missouri University จากประเทศสหรัฐอเมริกา และ Simon Fraser University จากประเทศแคนาดา เป็นต้น ประการสำคัญมหาวิทยาลัยจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย เช่นการจัด English Intensive Courses เป็นหลักสูตรที่จัดอบรมภาษาอังกฤษตลอดทั้งปีตามความต้องการของผู้เรียน และจัดเป็นหลักสูตรอบรมราคาประหยัดที่นักศึกษาสามารถรับภาระได้ เช่นหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการสมัครงาน เพื่อการศึกษาต่อ TOEIC เป็นต้น นอกจากนี้จัดให้มีการทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษในราคาประหยัด จัดให้มีการฉายภาพยนตร์ ข่าว และสารคดีเป็นภาษาอังกฤษ กิจกรรมอื่นๆ ยังมีอีกเช่น มีการแข่งขันกีฬา กิจกรรมวัฒนธรรมสัมพันธ์กับประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย จัด camp IMT-GT UNINET เป็นต้น และกิจกรรมด้านภาษาอังกฤษที่น่าสนใจมากอีกรายการหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้จัดรายการวิทยุภาคภาษาอังกฤษโดยคณาจารย์และนักศึกษา ผ่านทางสถานีวิทยุของมหาวิทยาลัย สำหรับวิทยาเขตปัตตานีได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยจัดการประกวดการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น การประกวดการพูด (Oral Contest) ในหัวข้อสั้น ๆ การประกวดการเขียนเรียงความ และมีชมรมวิเทศสัมพันธ์ ช่วยพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา มีโครงการสอนเสริมภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาที่ไม่ใช่เอกทางด้านภาษา แต่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น

ด้านการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การสอน มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้อาจารย์เตรียมสื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น สนับสนุนให้ห้องสมุดมีการจัดซื้อหนังสือ (text books) เป็นภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น และทางห้องสมุดมีงานเทคโนโลยีทางการศึกษาที่จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนทางด้านภาษาอังกฤษไว้ให้บริการ ในวิทยาเขตหาดใหญ่จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองโดยให้คณะศิลปศาสตร์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ทางศูนย์จะจัดสื่อ อุปกรณ์ เอกสารการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษ มีคอมพิวเตอร์และสื่อทางคอมพิวเตอร์ประเภทช่วยสอน (CAI) สามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้จากอินเทอร์เน็ต มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์หลากหลาย และทันสมัย ได้แก่ เครื่องเล่นเทป เครื่องรับ TV เครื่องเล่น VD เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม เป็นต้น เช่นเดียวกันกับวิทยาเขตปัตตานี มีศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง มี clinic ทางด้านภาษาอังกฤษโดยมีอาจารย์ประจำคอยให้คำปรึกษา

ด้านสภาพแวดล้อม การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศทางวิชาการบางคณะในมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษบางรายวิชา แต่ยังเป็นส่วนน้อย ส่วนมากจะเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าอ่านตำราภาษาอังกฤษ เพื่อประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้การออกข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษในรายวิชาต่าง ๆ ยังมีน้อยมาก เช่นเดียวกันกับการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสนทนากับอาจารย์และเพื่อน นักศึกษาแทบจะไม่ได้ใช้ภาษากลางเป็นสื่อกลางในการติดต่อเลย ยกเว้นต้องติดต่อกับอาจารย์ชาวต่างประเทศหรือบางรายวิชาของวิชาภาษาอังกฤษที่บังคับให้นักศึกษาต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสนทนากับอาจารย์และเพื่อนเท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยในประเทศ

กุสุมา มะนะสุนทร (2519 : 62-64) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งในระดับมหาวิทยาลัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง จำนวน 200 คน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษยังไม่เป็นที่พอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนข้อสอบแบบปรนัยเท่ากับ 10.40 จากคะแนนเต็ม 20 ค่าเฉลี่ยของคะแนนข้อสอบแบบอัตนัยเท่ากับ 21.75 จากคะแนนเต็ม 40 นักศึกษาส่วนใหญ่มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับลีลาในการเขียน (Style) ไวยากรณ์และศัพท์

พูนทรัพย์ จรรยาสุภาพ (2522 : 90-93) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการใช้ประโยคขยายในภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 180 คน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการใช้ประโยคขยายอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ 49.416 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน สาเหตุของข้อผิดพลาดในการใช้ประโยคขยายเกิดจากความแตกต่างของลักษณะ และวิธีใช้ประโยคขยายในภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ในด้านคำนำหน้าประโยคขยาย โครงสร้างของประโยคขยาย ประเภทของประโยคขยาย กฎเกี่ยวกับการใช้ประโยคขยาย

ศิยู ปาลีคุปต์และคณะ (2523 : 69-72) ศึกษาความสามารถในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่หนึ่ง จำนวน 157 คน ใช้แบบทดสอบปรนัยแบบเติมคำชนิด 4 ตัวเลือก พบว่า ระดับความสามารถในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ 51.80 คิดเป็นร้อยละ 61.66

ปราณี วานิชเจริญธรรม (2524 : 52-53) ศึกษาพื้นความรู้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านและการใช้ภาษาของนิสิตปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 434 คน ผลการวิจัยพบว่าพื้นความรู้ด้านการอ่านและการใช้ภาษาของนิสิตปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ (ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไตลส์ที่ 50)

ปรียา อีระวงศ์ และคณะ (2525:61-63 อ้างถึงในพิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล.2533) ศึกษาปัญหาในการเขียนภาษาอังกฤษของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตปีที่หนึ่งจาก 12 คณะ จำนวน 730 คน ผลปรากฏว่า ระดับความสามารถในการเขียนของนิสิตปีที่หนึ่ง อยู่ในระดับต่ำ มีสมรรถภาพระหว่างร้อยละ 52-61 ปัญหาในการเขียนส่วนมากเป็นปัญหาด้านการเรียงลำดับข้อความ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการใช้โครงสร้างทางภาษา

บังอร สว่างโวรส (2526 : 48) ได้สำรวจความเห็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 8 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิทยาลัยการค้า วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยอัสสัมชัญ บริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเกริก เกี่ยวกับปัญหาในด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษธุรกิจ พบว่า ด้านการเขียนอาจารย์มีความเห็นว่า

1. ส่วนใหญ่พื้นความรู้ด้านการเขียนยังไม่ดีพอ ไม่สามารถเขียนประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และหลักการเขียนที่ดีได้ หรือไม่สามารถเขียนประโยคที่ดีตามลักษณะการเขียนทางธุรกิจได้ คือ สั้น ได้ใจความ สื่อความหมายตามที่ต้องการ ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด สรุปแล้วผู้เรียนมีปัญหาตั้งแต่โครงสร้างของประโยคถึงท่วงทำนองเขียน
2. ความรู้ในด้านศัพท์มีจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์เฉพาะสาขาวิชา

พัฒน น้อยแสงศรี (2526 : 101-105) ศึกษาสภาพการเรียนการสอนทักษะทั้งสี่ของวิชาภาษาอังกฤษ ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยศึกษาจากอาจารย์จำนวน 184 คน จาก 39 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัย 7 แห่ง วิทยาลัยครู 18 แห่ง วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 14 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจในการสอนแบบสร้างประโยคมากนัก การสอนทักษะทั้งสี่นั้น ผู้สอนเกือบทั้งหมดสอนโดยเน้นหลักทฤษฎี และมีการฝึกทักษะไปพร้อม ๆ กัน อาจารย์มากกว่าครึ่งให้ความสำคัญในการสอนภาษาพูดและภาษาเขียนเท่ากัน วิธีสอนทักษะการเขียนนั้น อาจารย์ส่วนมาก (58.5%) สอนทักษะการเขียนหลังจากผู้เรียนได้ผ่านการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ มาแล้ว เพราะผู้สอนเห็นว่าการเขียนเป็นทักษะที่อาศัยประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน เช่น รู้หลักไวยากรณ์ รู้ศัพท์ และต้องผ่านการอ่านมาพอสมควร รองลงมา (25.6%) ใช้วิธีแยกทักษะการเขียนออกมาสอนต่างหาก

สมบูรณ์ วิชาวิบูล (2528 : 90-111) ได้วิเคราะห์ข้อบกพร่องในการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนการเขียนด้วยวิธีการสอนการเขียน เพื่อสื่อความหมายและการเขียนเรียงความแบบเดิมโดยศึกษาจากนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 40 คน จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีข้อบกพร่องในการเขียนจำนวนใกล้เคียงกัน ข้อบกพร่องที่พบมากที่สุด คือ การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ รองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาที่เหมาะสม และการใช้คำ ส่วนข้อบกพร่องที่พบน้อยที่สุด คือ การใช้ข้อความต่อเนื่อง

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

โคลเลลลา คาร์เมลลา (Colella Carmela, 1999) ได้ศึกษารูปแบบพฤติกรรมในการเรียนภาษา พบว่า การยึดเอาบุคลิกภาพของแต่ละคนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้การสอนภาษาที่สอง ทำให้ทราบถึงความแตกต่างทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้เรียน

ไบเอร์ช วัตคิน และ ดาร์เรีย แอน (Bilash Watkin, Daria Anne, 1996) ได้ศึกษารูปแบบในการสอนเพื่อช่วยในการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การใช้ภาษาตามปรัชญาของ Suzuki และการเรียนรู้แบบธรรมชาติของ คราเชน (Krashen) พบว่าการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสอนภาษาที่สอง ทำให้ความสามารถในกระบวนการสื่อสารดีขึ้น และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน